

Selvevaluering efterår 2024 - specialundervisning

Selvevalueringen tog udgangspunkt i en spørgeskemaundersøgelse, som rettede sig hhv. mod faglærerne og støttelærerne. Målet var at skitsere samarbejdet mellem de to, for at danne et overblik over støttelærerens reelle nytte, og altså om støtten var en hjælp for de elever, den var tiltænkt. I forlængelse heraf var det ønsket at kortlægge eventuelle forbedringsmuligheder i samarbejdet fag- og støttelærer imellem med det formål at forbedre skolens specialundervisningstilbud.

Sammenfatning af undersøgelse fra faglærerne:

Arbejdsdeling og Aflastning:

- Støttelærerne hjælper især med at støtte specifikke elever, opretholde ro i klassen, og frigøre tid for faglæreren til andre opgaver.
- Aflastningen gør det muligt for faglæreren at nå flere elever og sikre mere individuel opmærksomhed.

Fordele ved Støttelærere:

- Flere faglærere værdsætter ekstra øjne og hænder i klassen, hvilket forbedrer organiseringen og læringsmiljøet.
- Støttelærerne bidrager ifølge faglærerne til et samarbejdende arbejdsmiljø og løfter hele klassens læringsudbytte.

Udfordringer og Forbedringsforslag:

- Udfordringer inkluderer manglende tid til samarbejde og planlægning, samt koordinationsproblemer, når støttelærerne får andre opgaver.
- Forbedringsforslagene fokuserer på mere skemalagt tid til fælles planlægning og bedre koordinering af opgaver for at styrke samarbejdet.

Sammenfatning af undersøgelse fra støttelærerne:

Koordinering og forberedelse med faglærere:

- En del af støttelærerne har ikke skemalagt tid til fælles forberedelse med faglærerne. De koordinerer typisk opgaver ad hoc, enten gennem faste opgavefordelinger, i pauser, eller ved uformelle møder.
- De, der har skemalagt forberedelsestid, bruger den hovedsageligt til at gennemgå børns status, koordinere kommende aktiviteter, og diskutere elevernes trivsel og udvikling.

Opgavefordeling i klassesituationen:

- Samarbejdet beskrives generelt som positivt, hvor opgaverne typisk fordeles efter behov. Der er fokus på at støtte specifikke elever eller grupper, hvor der er mest behov.
- For nogle lærere er der en klar opgavefordeling, mens andre arbejder mere fleksibelt afhængigt af situationen i klassen.

Oplevelse af nytte og effektivitet:

- De fleste støttelærere føler sig nyttige i de timer, de tilbringer i klassen. Mange nævner, at deres tilstedeværelse er afgørende for at kunne støtte elever, der har særlige behov. Der er dog også enkelte, som oplever, at deres tid kunne udnyttes bedre, især i udskoling, hvor støtten ikke altid oplever at blive tilstrækkeligt inkluderet.

Forslag til forbedringer:

- Forslag til forbedring inkluderer bedre planlægning og integration af støttetimer, mere tid til fælles forberedelse, og en bedre balance mellem tid brugt på klassen og på specifikke elever.
- Der er et ønske om mere specifik rolledefinering og bedre brug af ressourcer for at øge effektiviteten og udbyttet af specialundervisningen.

Overvejelser

Overordnet set tegner der sig et billede af en støttefunktion og en specialundervisning, der i høj grad fungerer, og som også får rykket de elever, den er tiltænkt. (Kaster man et blik på handleplanerne, tegner der sig ligeledes et billede af en progression hos de ”svageste” elever, hvor små del-mål kontinuerligt opfyldes, og eleverne rykkes både fagligt og socialt). Dermed kan det med rette siges, at vi opfylder UVM´s krav til specialundervisningen, nemlig del at hjælpe eleverne til dels at blive så *dygtige som de kan*¹ dels at de *forbliver en del af børnefællesskabet*².

Omvendt kan man sige, at der hvor støtten ikke involveres i planlægning og gennemførelse af undervisningen, er der en tilsvarende oplevelse af at være overflødig. Dette så vi især komme til udtryk blandt lærere i udskoling, hvor især det faglige løft er i fokus.

Det er derfor nærliggende at konkludere, at timer til fællesforberedelse er godt givet ud. I det kommende skoleår er dette tiltag allerede tænkt ind i skemaerne i nogle klasser, hvor den primære støtte har en fast lektion om ugen til fælles forberedelse med faglæreren.

Der tegner sig desuden et billede af en støttelærer, som i højere grad er integreret i klassesituationen fremfor at tage enkelte elever ud til én til én undervisning. Dette sker ud fra den betragtning, at specialundervisningens formål er at inkludere børnene med specielle behov i klassen fremfor i værste

¹ Jf. Undervisningsministeriets regler for specialundervisning: <https://www.uvm.dk/folkeskolen/laering-og-laeringsmiljoe/specialundervisning/regler-for-specialundervisning> (hentet 15/11/24)

² Jf. Undervisningsministeriets regler om inklusion <https://www.uvm.dk/folkeskolen/laering-og-laeringsmiljoe/inklusion/regler-om-inklusion> (hentet 15/11/24)

fald at stigmatisere dem. Ved at understøtte deres integration i den ordinære klasseundervisning styrkes trivslen og følgelig også fagligheden og evnen til selvstændig læring. Dette understøttes af UVMs udmelding ang. specialundervisning, hvor inklusion og det faglige løft ses som to aspekter af samme sag.

Opfølgning og tiltag fremover

Undersøgelsens resultater er fremlagt og drøftet ved et team-møde i udkolingen samt et lærermøde. Herudover er aftalen fremadrettet med hhv. matematik- og læsevejleder, at begge er til rådighed for sparring omkring indsatsområder for de enkelte elever og klasser.

Der følges op ved skoleårets slutning med de støtte- og faglærere, der får skemalagt fælles forberedelse for at se på, om det har haft den ønskede effekt (styrket samarbejdet, så støttefunktionen udnyttes til fulde). Allerede nu kan det konstateres, at de lærere og støttelærere, som på nuværende tidspunkt har et ugentligt møde, mærker positive resultater, og ønsker en lignende ordning til næste skoleår. Den skemalagte forberedelsestid udvides derfor på sigt til flere klassetrin.

I udkolingen er overvejelsen desuden, at den tildelte tid disponeres sådan, at støttelæreren involveres i årsplanlægningen allerede ved årets start. I årets løb er der desuden fokus på strategisk at dele klassen i mindre grupper, for at give de nødvendige faglige løft.

Udover det får den primære støtte forberedelsestid med klasselæreren 1 time hver anden uge. Dette skemalægges og evalueres i slutningen af det nye skoleår (2025/26).

Charlotte Chercka-Simonsen, November 2024